

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

VM146:00/2018

Hallituksen esitys eduskunnalle osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutus tuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

SAK ei pidä esitettyjä veroetuja osakesäästötilille perusteltuina. Ehdotuksen taustalla oleva kotitalouksien vaurastuminen on perusteltu tavoite, mutta osakesäästötilille kaavailut veroedut ovat tähän väärä keino. Esitetty osakesäästötili olisi käytännössä merkittävä veronkevennys varakkaille kotitalouksille. Veroetu vähentäisi valtion verotuloja huomattavasti, mikä lisäisi painetta korottaa muita veroja tai leikata julkisia menoja. Ei ole näyttöä, että veroetu kannustaisi nimenomaan pienituloisia säästämään. Pikemminkin päinvastoin, on syytä uskoa, että veroetua hyödyntäisivät lähinnä ne, joilla on jo nyt merkittävää rahoitusvarallisuutta.

Esitetyt täsmennykset säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten verotukseen ovat SAK:n näkökulmasta perusteltuja.

Taustaa

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että osakesäästötilillä tapahtuvista arvopapereiden luovutuksista ei katsottaisi syntyvän veronalaista luovutusvoittoa tai vähennyskelpoista luovutustappiota. Osakesäästötilin tuottoa verotettaisiin, kun säästövaroja nostettaisiin tililtä. Nostettavista varoista katsottaisiin tuotoiksi sama suhteellinen osuus, kuin mikä on tilillä olevan tuoton suhde tilillä olevien säästövarojen käypään arvoon nostohetkellä. Osakesäästötililtä nostettu tuotto luettaisiin nostovuoden veronalaiseksi pääomatuloksi. Verovelvollisen kuollessa tilin arvonnousu otettaisiin huomioon ainoastaan perintöverotuksessa.

Säästöhenkivakuutusten tuoton verotusta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että tuoton ja tappion verotuksessa noudatettaisiin vastaavia periaatteita kuin osakesäästötilin verotuksessa. Vakuutus suorituksista katsottaisiin sen maksuvuoden veronalaiseksi pääomatuloksi se suhteellinen osa, joka maksuhetkellä vastaa tuoton osuutta säästö määrästä. Kapitalisaatiosopimuksen ja vakuutetun ottaman määräaikaisen eläkevakuutuksen tuottoa ja tappiota kohdeltaisiin vastaavasti. Lisäksi lakiin lisättäisiin kapitalisaatiosopimuksen luovutuksesta saadun voiton verotusta koskevat säännökset.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan myös vapaaehtoisten eläkkeiden verotukseen muutoksia. Ehdotuksen mukaan eläkesuoritukset siirtyisivät täysimääräisen ansiotuloverotuksen piiristä ehdotetun uuden verotustavan

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

29.10.2018

piiriin, jolloin vain tuotto verotettaisiin edellyttäen, että vakuutuksen maksuja ei ole vähennetty verotuksessa.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan osakesäästötiliä koskevilla ehdotuksilla pyritään kannustamaan kotitalouksien osakesäästämistä. Suorien osakesijoitusten verokohtelu halutaan saattaa tasaveroiseen asemaan sijoitusrahastojen kanssa: tasavertaisuus halutaan myös osinkojen verokohtelun osalta.

Eri sijoitusmuotojen verokohtelua selvittäneen työryhmän (VM 14/2018) mukaan, jos tavoitteena on lisätä kiinnostusta osakesijoittamiseen, mahdollisuus sijoituskohteiden vaihtamiseen ilman veroseuraamuksia saattaa olla perusteltua, koska se voi vähentää luovutusvoiton verotuksesta johtuvaa lukkiutumisvaikutusta. Osakemarkkinoilla luovutusvoittoverotus voi estää ihmisiä vaihtamasta sijoituskohteita. Sen sijaan työryhmän mielestä osinkojen ja muiden juoksevien tulojen verotus olisi perusteltua pitää järjestelmän ulkopuolella, jotta Suomella säilyisi osinkojen lähdeverotusoikeus rajoitetusti verovelvollisten Suomesta saamista osingoista.

Hallituksen esitysluonnoksessa työryhmän ehdotuksesta poikkeamista perustellaan toteamalla, että suora osakesijoittaminen ja sijoitusrahastojen kautta tapahtuva sijoittaminen eivät olisi tasaveroisessa asemassa, jos erillinen nykysäännön mukainen osinkoverotus säilyisi. Lisäksi todetaan, että osinkoverokohtelun jättäminen järjestelmän ulkopuolelle kannustaisi sijoittajaa kiertämään osinkoverotusta ylimääräisellä kaupankäynnillä.

Osakesäästötilin hyödyt eivät perustele sen merkittävää fiskaalista vaikutusta

SAK pitää sinänsä hyvänä hallituksen pyrkimystä kannustaa kotitalouksia vaurastumaan. Myös eri sijoituskohteiden verokohtelun neutraalisuus on kannatettavaa. Neutraalissa verojärjestelmässä verotus ei vaikuta sijoittajien valintoihin eri sijoitusmuotojen välillä.

SAK kuitenkin katsoo, että hallituksen esitysluonnoksessa ei ole riittäviä perusteita osakesäästötilin veroeduille. Verotuksen lykkäätymiset vähentää valtion verotuloja. Verotuksen lykkäätymiseen liittyy aina myös riski, että verotukselta vältytään verosuunnittelun tai osakesäästötilin omistajan kuoleman johdosta lopullisesti. SAK ei pidä verotuksen lykkäätymistä hyvänä. Tuottoa tulisi verottaa silloin, kun se syntyy. Palkkatulokin pyritään verottamaan reaaliajassa ennakonpidätyksellä.

Osakesäästötilin arvioidaan vähentävän verotuottoja pitkällä aikavälillä yhteensä 160 milj. euroa. Tästä noin 60 milj. euroa johtuisi rajoitetusti verovelvollisten lähdeverotulojen vähenemisestä. Osakesäästötili todennäköisesti antaisi ulkomaisille sijoittajille mahdollisuuden välttää kokonaan osaketuotoista Suomeen maksettavat verot.

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

29.10.2018

Verotuksen neutraalisuus ei edellytä uutta veroetua

Osakesäästötili lähentäisi suorien osakesijoitusten verotusta rahastosäästämisen ja vakuutus tuotteiden verotukseen. Toisaalta samalla suoran osakesäästämisen verokohtelu eriytyisi suhteessa muiden sijoitusmuotojen ja tulolajien verokohteluun. Esitys ei siis yksiselitteisesti lisääisi verotuksen neutraalisuutta.

Osakesijoitusten verotuksen neutraaliuden saralla olennaisempaa olisi lisätä pörssiosinkojen ja listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verokohtelun neutraalisuutta. Tämä voitaisiin toteuttaa alentamalla listaamattoman yhtiön huojennetun osingon laskennassa käytettävää tuottoastetta lähemmäs riskittömiä markkinakorkoja, kuten Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä (VM 12/2017) ehdotti.

Osakesäästäminen kannattaa ilman veroetuakin, eikä se sovi kaikille veroedun kanssakaan

Suora osakesäästäminen on yleensä pitkällä aikavälillä kannattavaa nykyiselläkin verokohtelulla. Veroetu hyödyttäisi eniten varakkaita kotitalouksia ja lisääisi eriarvoisuutta. Tavallisella piensäästäjällä ei ole käytössä suurta sijoitusvarallisuutta. Tilastokeskuksen mukaan mediaanikotitaloudella oli nettovarallisuutta noin 100 000 euroa vuonna 2016. Varat ovat usein asuntovarallisuutta ja talletuksia.

Pankkitalletuksilla halutaan varautua tuleviin menoihin, esimerkiksi remontteihin, eikä talletuksia välttämättä voida sitoa suoran osakesijoittamisen edellyttämään pitkän aikavälin säästämiseen. Pankkitalletusten yleisyys kertoo siitä, että kotitalouksilla ei ole halua tai kykyä kantaa rahasto- tai osakesijoittamiseen sisältyvää riskiä.

Lisäksi kansalaisten laajapohjaista osakesäästämistä tapahtuu jo nykyisin eläkerahastojen kautta. Tavalliselle palkansaajalle kollektiivinen työeläkevakuutus voi merkitä huomattavaa varallisuutta.

Kapitalisaatiosopimusten ja säästöhenkivakuutusten verotuksen uudistus on perusteltua

SAK pitää hyvänä hallituksen esitysluonnoksen ehdotusta säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten verotuksen uudistamisesta. SAK:n mielestä verokohtelun neutraalisuutta eri sijoitusmuotojen välillä tulee jatkossakin parantaa rajoittamalla verotuksen lykkääntymisetä.

Myös kapitalisaatiosopimusten avoimuutta ja läpinäkyvyyttä tulisi lisätä. Yritysvastuullisuuden myötä avoimuudesta on tullut keskeinen arvo.

Vapaaehtoisten eläkkeiden verosanktio poistuu

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto

29.10.2018

Ehdotettu muutos kertamaksullisten ja muiden vapaaehtoisten eläkkeiden verotukseen on lähtökohdiltaan perusteltu. Nykyinen käytäntö, jossa eläkesuoritus on kokonaisuudessaan verotettavaa tuloa eivätkä vakuutusmaksut ole vähennettäviä verotuksessa, johtaa käytännössä kertamaksullisen eläkkeen kaksinkertaiseen verotukseen. Tätä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena. SAK pitää kuitenkin ongelmallisena, että ehdotuksen fiskaalisia vaikutuksia ei ole voitu arvioida.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry